

-Progressive Retinal Atrophy (rdAc-PRA)

-VAD ÄR PRA?

PRA är en ärftlig förtvining av näthinnan som alltid leder till blindhet och förekommer hos människor liksom hos djur. Den form av PRA som beskrivs här, nedärvs recessivt beroende på en defekt gen. De första tecknen på PRA kan upptäckas vid ögonspeglning redan vid 1-2 års ålder. En individ som utvecklar PRA har fått sina PRA-anlag från båda föräldrarna. Men eftersom anlaget nedärvs recessivt kan anlag finnas dolda i generationer bakåt eftersom individer med endast ett PRA-anlag, aldrig kommer att visa några tecken på sjukdomen. Däremot är de bärare av en defekt gen, och kommer, om de går i avel, föra detta anlag vidare. Idag kan man identifiera den gen som man tror är orsaken till abessiniers PRA med hjälp av DNA-test.

-HUR VISAR SIG PRA?

Eftersom sjukdomen kommer smygande och individen har tid att vänja sig vid att se sämre och sämre är den svår att upptäcka för djurägaren utan relevant undersökning. Djuret utvecklar sina andra sinnen och om den får leva i sin invanda och trygga hemmiljö, klarar den sig utmärkt. Det sägs att ägare till djur med långt gången ögonbottenförtvining blivit förvånade över att de inte kunnat märka något som skulle tyda på att djuret såg dåligt. Trots det, är varje fall av PRA en tragedi för ägare och uppfödare, samtidigt som det på sikt blir positivt för bekämpningen av den defekta genen. Det är inte förrän ett PRA-fall upptäcks, som man vet vilka individer som ska tas ur aveln. PRA kan upptäckas med hjälp av DNA-test, ögonspeglning eller ERG. Om djuret utvecklar PRA är det viktigt att meddela detta till uppfödaren.

-UNDERSÖK DITT DJUR

Sättet att stoppa spridning av PRA bygger på att man, utifrån de undersökningsmetoder som finns idag, tar reda på om djuret har PRA. Och, om ett djur har PRA, ser till att det djuret inte används i avel. De tre olika metoder som finns idag är ögonspeglning/ögonlysning, DNA-test och ERG. Endast specialistkompetenta veterinärer får utföra undersökningarna. Aktuell förteckning över veterinärer med behörighet att utföra ögonundersökning finns hos Svenska Kennelklubben. DNA-test utförs av speciellt utvald laboratorier.

-DNA-test

Kristin Narfström har lokaliserat den muterade genen som ger upphov till PRA i denna form. Det är den metod som numera (2016) används för att utröna om katten är normal, bär på genen eller är "defected". Kristin rekommenderar att katt testas med DNA-analys men att den även ögonspeglas. Det finns i dagsläget flera laboratorier som utför test. Som medlem i SVERAK-ansluten rasklubb får man rabatt. När du anmäler till laboratoriet skickar de blanketter som ska fyllas i samt swabbar. Betalningen sker mot faktura eller via internetbank.

-Ögonspeglning Djuret ges ögondroppar som vidgar pupillen. Efter en stund får djur och ägare gå in i ett mörklagt rum. Veterinären lyser in i ögat med ett oftalmoskop för att se om det finns förändringar i ögonbotten. Undersökningen är varken smärtsam eller obehaglig. Dock kommer djuret att vara ljuskänsligt under ett par timmar efter undersökningen på grund av sina vidgade pupiller, och bör därför inte vistas i direkt solljus. Ett djur som ögonspeglats utan anmärkning vid ett tillfälle kan vid nästa ögonspeglningstillfälle visa förändringar. Därför räcker det inte att ögonlysa en gång, utan ögonspeglning bör ske mer än en gång, med cirka ett års mellanrum. Upptäcks någon misstänkt förändring i ögat, så är det vanligt att man uppmanas att ögonspegla djuret igen efter ytterligare sex månader, för att säkerställa att det var rätt diagnos. Det händer att en ögonbotten uppvisar misstänkta förändringar som senare

försvinner och således inte var PRA. En undersökningen kostar cirka 500 kronor. Djuret bör vara minst ett år vid första ögonspeglingsstillfället.

-ERG – Elektoretinografi ERG är en omfattande undersökning som innebär att djuret sövs ner under undersökningen i 1-1,5 timme. Elektroder sätts på ögat som mäter elektriska strömmar. Undersökningen visar om djuret har, eller om den senare i livet kommer att utveckla PRA. ERG-undersökning är betydligt dyrare än en ögonspeglning, den kostar cirka 3000 kronor Dessutom tillkommer narkosavgift på cirka 2000 kronor. Undersökningen kan endast utföras vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) i Uppsala. Djuret bör vara minst 18 månader vid en ERG-undersökning.

-UPPFÖDARGARANTI?

Det går inte att ge några garantier för att ett djur inte utvecklar PRA, eftersom PRA nedärvs recessivt och vi ännu inte vet om det finns fler muterade gener. Seriösa uppfödare undersöker alltid sina djur, för att förhindra att avel fortsätter att ske på individer som har PRA och/eller på dess avkommor, allt för att stoppa spridningen av den defekta genen till fler individer inom populationen. Uppfödare visar på detta sätt sitt ansvar för rasen och dess framtida hälsostatus. Numera finns information på stamtavlan om en katt bär på en muterad gen. Som köpare bör du alltid be att få se papper på om föräldradyren är ögonundersökta. Från och med 2009 krävs att katterna i en parning har DNA-testats för att få registrera avkomman inom SVERAK.

© Anqi Lindblom-Ahlm 2008/ 2016. Texten får användas om källan anges.